

SZABADSÁG

POLITIKAI NAPILAP

Előfizetési árak:

Hejben: Negyedévre . . .	3 korona.
Értékszére	12 "
Vidékre Negyedévre . . .	5 "
Egészévre	20 "

Felelős szerkesztő:
Rudnyánszky Gyula

Kiadó laptulajdonos:
László József.

Egyszám ára 4 fillér.
Szerkesztőség és kiadóhivatal
Debrecen, Csapó-ut Telefon 275 :

A hangulatok politikája.

— november 11.

A hangulatok hullámzásától óvta meg a többséget és a kormányt egy fényes tehetségű, kiváló politikus, a ki hosszú pályáján mindig a változó hangulatok rabja volt s a kinek beszédében is — mint lábnyomok a puha felázott talajon — világosan meglátszik a hangulatok hullámzása.

A hangulatok embere szemére vetette a józan, gyakorlati politika elszánt megtestesülésének, a miniszterelnököknek hogy ne a hangulataira hallgasson s ne engedje magát hangulatoktól sodortatni. Ugyanaz az Apponyi Albert mondta ezt, a kinek elhatározását, patakba hullott rózsza módjára, nem egyszer ragadták tova a hangulatok hullámai.

Beszéde, bár az ellenzék zajosan tüntetett hallatára, nem valami erős s nem valami szerencsés védelme volt annak az intranzigens állapotnak, a mely a házszabály módosításának gondolatát magától kereken elutasítja. A taps és éljenzés nem bizonyít a beszéd értékes volta mellett. Sőt inkább azt bizonyítja, hogy Apponyi gróf ezuttal mélyen lehajolt a földre s onnan az elhasznált és hatásra számított ellenzéki érveknek és jelszavaknak nem a legjavát szedte fel, hogy beszédét díszítse vele. Sőt — éppen mert hangulatok ragadták — beszédéből hiányzott némiképp az is, a mi általában minden politikai szónoklatát előnyösen jellemzi, hiányzott a nemes tartózkodás azon mérgezett nyilak használatától, a melyeket mindeddig magához méltatlannak ítélt. Mert valóban, Apponyi gondolkodását ismerve, idegen jelenség volt előttünk az intenciók meggyanusítása. A mikor például egyszerű kortesfogásnak minősítette — bár, elismerjük, szende tartózkodással — miniszterelnök azon objektív nézetét, a melyet a Bánffy elleni obstrukcióról, annak forrásáról és enyhítő körülményeiről a szabad-elpárt értekezletén mondott.

A miniszterelnök rövid, de annál esontig hatóbb polémiája legelején komolyan és határozottan tiltakozott azon törekvés ellen, hogy ez ügygyel, a mely a képviselőház belügye, a király személye bármily vonatkozásba hozásék, egyszersmind ki kellett tanítania Apponyit is arra, hogy ő nem mint ő felsége minisztere, hanem mint a képviselőházi többség ez idő szerint való vezére köteles állástfoglalni a házszabályrevízió kérdésében.

Hogy a jelenlegi házszabályok tart-

hatatlanok, hogy azok változtatása szükséges, s hogy a rendszerre vált obstrukció végzetes baj közéletünkben: ebben Apponyi Albert Tisza Istvánnal egyetért. A miben azután eltérnek, sőt egymással élesen szembekerülnek: az a politikai helyzetben s még inkább Apponyi Albert politikai karakterében leli magyarázatát.

Jól mondá a miniszterelnök: Apponyi Albert gróf pályáján rendszerre vált egyetérteni valamely kérdésben a kormányval, de azután összekötni és komplikálni azt más ügyekkel, a mi által egyrészt a kérdés gyakorlati megoldása megnehezítettik, másrészt milliónyi egérlyuk, sőt nyitott kapu áll rendelkezésére mindenkinek, a ki a kiinduló kérdésben vállalt kötelezettsége alól szeretné kivonni magát. Ez bizony a szükségtelen bonyodalmak teremtésének, a hátsó ajtók nyitva tartásának a melléklépesök megépítésének politikai rendszere.

Apponyi beszédének formájában talán a legveteszesebb, de tartalmában a legveszedelmesebb része volt mindaz, a mit a választói jog kiterjesztéséről mondott. Az általános szavazati jog követelésében tulment még a függetlenségi párt álláspontján is. Kossuth Ferenc a képviselőházban nem egyszer nyilatkozott e kérdésről, legalább a magyarul írni és olvasni tudás elteléhez kötve a választói jogot.

Apponyi ehhez se kötötte, nézetei tehát ellentétbe jutottak — azt mondhatnók — nemcsak a képviselőház zömének felfogásával, de a nemzeti politika minden hívének nézetével is.

Hogy — Rakovszky után — Apponyi gróf állott elő az általános szavazati jog gondolatával, joggal tarthatnók a körülmények különös találkozásának. Egy kis maliciával nevezhetnók a klerikális felvonulás tünetének is. De nekünk eszünk ágában sincs ilyesmi. Hogy Apponyi gróf a korlátlan általános szavazati jog lovagjául szegődött s bátran keresztül lépett a nemzeti politikának erre vonatkozó súlyos aggodalmain: hogy továbbá beszédében a demagógia hurjait is megérintette: ennek mi igen egyszerű okát látjuk. Odaát járt a nagy amerikai köztársaságban s a hatalmas demokratikus világ látványa rabul ejtette érzékeit és át, meg átjárta szívét és agyát. A hangulatok embere lévén, politikai felfogásán is mély nyomot hagytak hátra a szabad és demokratikus Amerika intézményei és levegője. E friss be-

nyomások igézete alatt állott ma, amikor beszédét elmondotta. Arról nem tehet, — eberhardi magányában talán észre sem vette — hogy az általános szavazati jog behozatalában látván az ő utja és jövő egyenetlőjét, ezt a jelszót már beledobta a vitába a fürge, élelmes és találékony reakcionárius — demagógia.

— nov. 10.

A magyar nyelv a hadseregben.

A hivatalos lap közli a honvédelmi miniszternek valamennyi törvényhatóságokhoz intézett körlevelét. Ebben értésükre adja a törvényhatóságoknak, hogy a magyar polgári hatóságokkal és magánfelekkel a közös hadsereg ezután köteles magyar nyelven, illetve magyar és német nyelven levelezni. Magyar nyelvű beadványokat pedig a közös hadsereg hatóságai kötelesek elfogadni. A hivatalos lapban foglalt közlemény a rendelet végrehajtásának kezdetét jelenti.

A zsinat.

— Saját tudósítónktól. —

Budapest, nov. 10.

A magyarországi reformátusok zsinati tanácskozása holnap kezdődik. Ezt megelőzőleg ma délelőtt ünnepies istentisztelet volt a Calvinéri templomban. Az istentiszteleten, amelynek végén a formalitásokat is elintézték, a zsinat összes tagjai megjelentek, a világiak diszmagyarban, az egyháziak papi ornátusban. A paplaktól, a hol a gyülekezés történt, pont 10 órakor vonultak át a zsinat tagjai, akiknek névsora a tiszántúli egyházkerületből a következő: Kiss Aron püspök, Dégenfeld József gróf főgondnok, Dr. Baltaház Dezső, Dombay Lajos, Garzó Gyula, Sütő Kálmán, Sulyok István, Dávidházy János, Kiss Albert, Marjay Péter, Görömbey Péter, Dorogi Lajos, Győri Lajos, Szikszay Zoltán, Bencsik István, Segesváry József, Széll Kálmán, Biky Károly lelkészek, Lengyel Imre, Padrah Sándor, Fekete Márton, dr. Baksa Lajos, Uray Imre, Ritoók Zsigmond, Fráter Barnabás, Szunyogh Szabolcs, Dobay Kálmán, Gencsi Albert, dr. Tóth János, Mészáros Ilyés, György Endre, Helmezy József, Domahidy Elemér, Tisza István gróf, Luby Géza világiak, Sass Béla, Dóczy Imre tanárok.

Megjelent ezenkívül az evangélikus egyház most folyó egyetemes küldöttsége Ihász Lajos és Zelenka Pál püspök vezetése alatt. Egy külföldi vendége is van a zsinatnak; Mr. Matheros, a református világszövetség nemzetközi titkára Londonból.

Orgonabugás közepette vonultak be a templomba a zsinat tagjai. Egy áhitatos zsol-tár vezette be az istentiszteletet. Majd az ev. ref. főiskola énekkara adta elő a *Diszóság a magasban Istenünknek* . . . kezdetű szent éneket.

Ennek elhangoztával Kun Bertalan püspök lépett a szószékre és gyönyörű imát mondott, amelyben azért esedezett, hogy az

isten adja áldását a zsinat tanácskozására, amely hivatta van átvizsgálni az egyház törvényeit s a hiányokat pótolni. Kéri, hogy azok, akiket hitsorsosaik bizalommal küldtek ki, híven teljesítsék kötelességeiket. Az ima után rövid közének következett, mire Antal Gábor püspök tartott magasröptű egyházi beszédet.

Ezután ismét az ev. ref. főiskola ének-karaszoltárt adott elő. Ezzel az istenitisztelet véget ért.

Nyomban utána Bánffy Dezső báró főgondnok és Kun Bertalan püspök elfoglalták az elnöki széket. Bánffy Dezső báró melegen üdvözölte a zsinat tagjait, majd tudtul adta, hogy a zsinati törvény 71 §-a szerint az első ülésen a legidősebb püspök és főgondnok elnökölnek, mint korelnökök. Ezért foglalta el a legidősebb püspökkel együtt az elnöki széket. Ugyanazon szakasza a zsinati törvénynek elrendeli, hogy a korjegyzői teendőket a zsinat legfiatalabb tagjai lássák el. Fölkéri ennél fogva Nagy Pált, Baltházár Dezsőt, Tóth Jánost és Sebess Dénest, hogy végezzék a korjegyzőséggel járó teendőket.

Ennek megtörténtevel Sass Béla konventi főjegyző felolvast az a miniszteri leiratot, amelyben a király a zsinat tartására megadta az engedelmet.

A zsinat a leiratot hálás tisztelettel és hódolattal vette tud másul.

Bánffy Dezső báró jelentette ezután, hogy a mai ülés egyetlen tárgya: a megbízó levelek átvétele.

Ez nyomban meg is történt.

Végül a holnapi első ülés napirendjét állapították meg. Megalakulás után a zsinat fogadja az evangélikus testvéregyház küldöttségének üdvözlését. Ezzel a mai ülés véget ért.

Országgyűlés.

A képviselőház ülése.

— Saját tudósítónktól. —

Budapest, november 10-én.

A napirend szerint névszerinti szavazással kezdődött a mai ülés. A szabadelvűpárt tömört sorokban vonult fel, hogy Tisza István gróf válasza mellett nagy többséggel

manifestáljon. Fontos a ma hozandó határozat abból a szempontból is, hogy manifestálja azt, hogy a magyar képviselőház többsége teljesen egyetért a kormány követett eljárásával a német kereskedelmi szerződés dolgában is.

Tisza István gróf miniszterelnökre ma nagy elfoglaltság vár, mert tegnap este Budapestre érkezett Posadowski gróf, Goluchowsky külügyminiszter, Szögyény Marich László és Wedel gróf nagykövetek.

A Kossuth-párt vitarendezői tanácskozásra gyűltek össze, hogy a mai napra a szónokokat beosszák. Szóts Pál esatlakozott hozzájuk és kérdezte:

— Tehát a mai napra meg van a speiz-cédula?

Kubik Béla feleli:

— Nemesak a mai napra, hanem két hétre,

Szóts Pál: — Biztosok vagytok-e abban, hogy az országgyűlés két hétig tart?

Kubik Béla:

— Ha nem, akkor a jövő országgyűlésen folytatjuk.

A Ház egyre népesedik és a karzatok is megteltek. Tizenegyedfél óra volt, a mikor az elnök az ülést megnyitotta.

Elnök: Perczel Dezső.

A jegyzőkönyv hitelesítése után az elnöki előterjesztések következtek.

Majd a napirendre tértek át, a névszerinti szavazásra a miniszterelnök a miniszterelnöknek Polonyi Géza képviselőnek adott válaszára.

Bizonny Ákos: Kik kérték a szavazást?

Bedőházy János, A komoly elemek.

Elnök: A szavazást a „T” betűnél kezdjük. A szavazást szünet előzte meg.

A szünet után megejtették a szavazást.

A Kossuth-párt, Apponyiék, a néppárt, Szederkényiek, Bánffyk a komoly elemek szavaznak.

A szavazás eredménye az volt, hogy a kormányelnök válaszát nagy többséggel tudomásul vették, mégpedig igennel szavazott: 165, nemmel: 78. és így 87 volt a kormány szótöbbsége. 207 képviselő távol volt.

Kubik Béla az eredmény kihirdetése után a házszabályokhoz kért szót. Azt mondja, hogy a szavazás formahibából semmis. A

hiba az, hogy a névszerinti szavazást csak tizenkilencen kezdték. Erről meggyőződött.

Szóts Pál: Én huszat irattam alá.

Kubik Béla: Kázust ebből csinálni egyébként nem akar.

Perczel Dezső: Már tegnap megállapították, hogy huszan irták alá az ívet.

Lengyel Zoltán: Nem igaz!

Rosenberg Gyula: Micsoda beszéd ez! Rendre! Rendre!

Perczel Dezső: Az meg lehet, hogy a mikor a jegyző a névsort felolvasta, egy nevet kihagyott, de az iv rendesen van kiállítva.

Olay Lajos: A naplóban is csak tizenkilenc név van felsorolva.

Perczel Dezső: Az eredeti iven pláne huszonegyen vannak.

Hertelendy László jegyző kijelenti, hogy két nevet azért nem olvasott fel, mert nem tudta kibetűzni. Az iven 21. név van.

Lengyel Zoltán véleménye szerint a szavazás tegnapi előzményei a házszabályokon ejtett sérelmek egész sorozata. Azután az elnökség megfélekedett az ő interpellációjáról is. Mi van ezzel az interpellációval? Kéri, hogy a mennyiben tegnap önhibáján kívül nem mondhatta el interpellációját, ezt holnap tehesse meg.

Perczel Dezső elnök hivatkozik arra, hogy a tegnapi határozatról már hitelesített jegyzőkönyv is van, az tehát szabálytalan nem lehet. A mi Lengyel interpellációját illeti, hát az idő híján elmaradt. — *Magam szeretném legjobban — ugymond — ha az ülést addig nem oszlathatnók fel, a míg a napirendet nem tárgyaltuk le.* (Derültség a baloldalon)

Felkiáltások balról: Azt elhisszük! Szóval, a míg a miniszterelnök indítványát nem tárgyaltuk le, itt maradjunk! Ez szép volna!

Feilitzsch Artur báró a tegnapi elnök tiltakozik az ellen, mintha a házszabályokon sérelmet ejtett volna.

Polonyi Géza: szabálytalanak mondja az elnök tegnapi eljárását a szavazás körül.

Ugron Gábor csak azt kifogásolja, hogy a jegyző az olvashatatlan aláírásokról külön nem emlékezett meg.

A komédiás.

Irta: **Vértessy Gyula.**

A vizsgálóbíró rágyujtott egy szép sárga trabukóra s odaszólt az irnoknak:

— Nem kell mindent belevenni a jegyzőkönyvbe, a mit ez a komédiás összefecseg. Csak a lényeket.

— De kérem tekintetes uram, épp ez a dolog lényege! Nem menteni akarom én magam! Csak azt akarom, hogy megértsek az urak, miért öltem meg a feleségemet.

— Hát beszéljen, bánom is én!

— Csodálatos teremtés volt ő biró ur, nagyon csodálatos. Máig sem tudom, hogy mi volt: angyal e, ördög e? A teste talán mégis az ördögé volt. A lelkébe nem láthattam bele. Mikor kirepült a testéből, azon a kis nyíláson, a melyet az én késem vágott hófehér mellén, még akkor se láthattam.

Most se tudom, fehér volt e vagy fekete? Talán majd ha odafent vagy odalent találkozunk, akkor megtudom az igazi színét.

Ő csodálatos teremtés volt, én pedig gyáva és ostoba voltam. De hát hol van az a szerelmes ember, aki elég bátor a lemondáshoz és aki elég okos ahhoz, hogy az a kit szeret, nem neki való. Legalább is nem feleségnek.

De ha látta volna biró ur! Milyen szép volt! Milyen szép! A szeme olyan ártatlan, olyan tiszta fényű volt! S a hangja! Mintha tündérharang csengett volna! S a járása, a mozdulata, a tánca: csupa ritmus, csupa költészet és mellé csupa érzékizgató szilaj

mámor! Aki látta, elveszítette az eszét. Hát még aki szerette, aki nemesak birni akarta, de becsületesen, lélekkel, tuláradó szívvél szerette! Ugy ahogy én!

Es ez az édes, bájos, bűvös teremtés mindennel és mindenkivel az életben csak játszott. Ugy született, hogy ne tudja az életet komolyan venni egy percig se.

Nem is vette. Játszott a szerelemmel is, becsülettel is, a hűséggel is, ahogy játszott a kis fox-terterjével vagy valamelyik udvarlójával, vagy velem.

Még talán engem vett volna legkomolyabban, ha én nem vettem volna őt komolyan. Ha léha szerelemmel közeledett felém, mikor előadás után fáradtan ültem odahaza. Hogy ugrott a nyakamba, hogy ölelt, esókölt!

Azt hiszem, hogy meg kell örülnöm, ha eszembe jut, hogy soha többé nem fog megölelni, megcsókolni.

— Bizonny azt nem fogja — mormogta a biró ur — de hát kedves barátom, akit szeretünk, azt nem szoktuk ám lebecsülni.

— Azért öltem meg, mert szerettem! És mert azt hittem, hogy megcsalt.

— Hát még hozzá bizonyítéka se volt? Csak hitte? — pattant fel a biró ur.

— Csak hittem! Egyre kutattam utána, egyre kételkedtem benne. S mi bizonyítékom volt? Egy esók, amit annyinak ad egy színésznő. Kényszerből is, játékból is. Ez volt, semmi egyéb. S az utolsó percben megesküdött, hogy csak engem szeretett, nem esalt meg senkivel! Ez az irtózat! Meg az, hogy én még most sem hiszek neki! Neki, aki haldokolva esküdött!

— Ne szavaljon és ne politizáljon Nincs itt publikum. A dologra.

— Hát megöltem! Akaszszanak fel! — vágja oda dacosan és azzal elhallgat.

Hanem később megint csak beszélni kezd:

— Kiállhatatlan, utálatos voltam. Egyre féltékenykedtem. Hát még mikor láttam egy-egy operettben ingerlően szép és szemtelen jelmezeiben! Buja tüzből ragyogott a szeme: mozdulataiban annyi bűnös kacérság volt és mosolyában, tekintetében annyi szédítő mámor!

Oh, ilyenkor azt hittem, hogy ez a nő befertőzi az én becsületemet és megszent-ségteleníti a művészet templomát! Mert én annak tartottam a szinpadot!

De mikor szóltam neki, kinevetett:

— Csak nem játszhatom úgy, mint te! Nem vagyok én drámai színész! Nekünk ingerelni kell! Azért fizetnek! Meg aztán jól is esik látni, hogy bomlanak utánam!

Később aztán rám unt. S a szememre hánnya, hogy miért vettem el.

— Elvetted a legnagyobb érdekességemet! Kit érdekel többé egy színésznő, a ki nek férje van? Végünk van, ha tudják ró-lunk, hogy előadás után odahaza papucsba meg hálókabátban vár a férj. Aki a szinpadon hódítani akar, annak meg kell őriznie a leányság látszatát. Vagy pedig úgy kell játszani, hogy a férfiak a fejük tetejére álljanak!

Ezzel ezt az ügyet, a melyben egyébként nem kellett határozni, befejezték.

Pap Zoltán szintén a házszabályokhoz szól. Tegnap Apponyi azt imputálta az elnöknek, hogy szabálytalanul fog esetleg egy határozatot kimondani. Ha előre hirdetik, hogy az elnök gázságot akar elkövetni, akkor a szülő már előre látja az elnök fülét Olay Lajos kezében. (Nagy zaj.)

Az elnök rendreutasítja **Pap Zoltánt**.

Pap Zoltán szerint az elnöknek tiltakoznia kell a gyanúsítás ellen.

Rakovszky István: Az a gyanu van elterjedve, hogy az elnök erőszakosan akar valami határozatot a vita során kihirdetni, ha az elnök ezt a házszabályok ellenére megtenné, a szülő ezt gaz stiklinek tartaná. Az elnök a maga állásának tekintélye érdekében köteles a gyanúsítást visszautasítani.

Elnök: Erre a szokatlan kérdésre csak azt válaszolom, hogy ha én mindazon gyanúsításokra és fantáziákból született mesékre nyilatkoznám, a melyeket rólam terjesztenek, akkor órákat vennék igénybe a Ház üléséből.

Csak azt felelem, hogy a becsületes és tisztességgel összeférő dolgokat fogok csak cselekedni. (Nagy zaj) *de viszont arra sem vagyok hajlandó, hogy az elnöki székéből az obstrukciót támogassam.* (Nagy zaj.)

Lengyel Zoltán szerint oly súlyos gyanúsítások hallatszottak el az elnökség ellen, hogy ezekre férfiasan kellene az elnöknek felelni.

Elnök: Ahhoz, a mit már mondtam, semmi hozzátenni valóm nincs. (Helyeslés a jobboldalon.)

A napirendre tértek át, a házszabálymódosítást célzó indítvány folytatólagos tárgyalására pont fél egy órakor.

Samassa János az indítvány ellen nyilatkozott.

Az a korrupció, melyet a miniszterelnök fegyverül felhasznál, megrontja az egész magyar nép erkölcsét, a pártkassza gyűjtéséhez már hozzájárított a kormány és várhatjuk, hogy még egyéb is következik utána. A hatalmi korrupció ellen csak a választási reformmal lehet védekezni és azért Apponyi indítványához csatlakozik. — (Éljenzés a baloldalon.)

Szünet következett, utána **Hoch János** beszélt,

— És rossznak is kell lenni? kérdeztem egyszer tőle.

— Dehogyan kell! Csak mutatni kell, mintha rosszak lennénk! Kacérkodni, ingerelni, hódítani őket! Szeretni csak téged szeretlek!

És akkor elhittem neki! Abban a percben! De már a következőben nem. Irtóztos élet volt ez! S még hozzá az az irtóztos ellentét, ami köztünk volt a művészeti kérdésekben. Nem szentség volt a művészet és oltár a színpad, neki kenyérkereset és vidám kacérkodási hely. S mikor néha magasabb művészi célokról kezdtem előtte beszélni, kikacagott s felkapta a szoknyáját és mutatta formás lábát, belekezdett valami pikáns kupléba:

— Ez kell a publikumnak fiam!

— Térjen már végre a dologra.

— Rátérek. Próbáink volt aznap délelőtt. Az én próbám már elvégződött, de az övé még tartott. A színpad homályos volt s ő nem látta, hogy én ott állok az egyik oldalfal mellett. Nem volt jelenése s nem messze tőlem a hátulsó színpal megett beszélgetett azzal az utálatos vörös kritikussal, a ki engem mindég levágott, őt pedig mindig dicsérette.

Egészen hozzásimult, a nyakkendőjével babrált és kacagva beszélt nekem, hogy én milyen féltékeny vagyok.

— Tudja, kezdek már jóllakni veled! Ott is hagyom, ha nem becsüli meg magát!

A vérem már akkor kezdett forogni. Hát itt akar hagyni? Jól lakott velem?

Közelebb húzódtam hozzájuk, hogy

Hock János mindenekelőtt határozati javaslatot nyújt be az újpárt nevében az indítvány ellen és parlamenti reform mellett.

Hock ama kijelentéssel fejezte be beszédét, hogy a miniszterelnök a választási reform dolgában tett ígéretét nem tartotta meg.

Tisza gróf szólásra feláll. (Felkiáltások balról: Holnap.) **Polonyi** a házszabályokhoz szól. (Felkiáltások jobbról! Üljön le! nagy zaj balról! Endrey a padot veri. Percekig tartó láрма. Miközben Polonyi beszélni akar, de az elnök nem engedi, mert a szólás joga a miniszterelnököt illeti meg.)

Önök — mondja Tisza — lábbal taposnak minden jogot. (Fokozódó láрма balról.) Amit a választási reformról mondtam, azt fenn tartom, aki azt állítja, hogy mást is ígértem, valótlanul állít. (Elhagyja a termet.) Az elnök ezután zárt ülést rendelt el.

Zárt ülés.

A zárt ülésben Polonyi bizonyítani igyekezett, hogy neki joga lett volna beszélni de őt félreértették.

Buzáth Ferenc: A szolganép! (Felkiáltások jobbról: ki mondta ezt?)

Szöts Pál (átkiált a baloldalra) Akárki mondta, hitvány alávaló ember.

Elnök Szöts Pált és Buzáth Ferencet rendre utasítja, miután Polonyi folytatja beszédét. Azt igyekezik bizonyítani, hogy az elnök megsértette az ő szólás jogát. Utána még **Plósz** miniszter és Lengyel Zoltán beszéltek zárt ülésben, melynek berekesztése után ismétli Polonyi a nyílt ülésen és a fentieket. Az ülés késő délután ért véget.

A helyi-vasut ügye.

— nov. 11.

Nemrégiben hosszabban foglalkoztunk lapunkban a helyi-vasut ügyével. Ismertettük azt a beadványt, melyet a társaság az üzem villamossá való átalakítása tárgyában a tanácshoz intézett. Mi voltunk azok, akik a tanácsot sürgősen felhívtuk a nagyfontosságú, közérdekű ügy sürgős tárgyalására. Ugy látjuk felszólalásunknak meg is volt a fogadtatja, mert a városi tanács **Vecsey Imre** főjegyző elnöklésével tartott tegnapi ülésén kimerítően foglalkozott a vasutitársaságnak már általunk ismertetett beadványával.

minden szavukat halljam. A vörös majom cukorral kínálta meg. Bádobobozban volt s nem tudták felnyitni. Kést vetek elő s azzal feszegettek. A feleségem leült valami lócára s egyik lábát a másikra téve bontogatni kezdte a dobozt. A férfi eleje térdelt s a mint a cipőn felül előkandikált a lába simogatni kezdte:

— De remek lába van!

És ő a helyett, hogy ellökte volna azt az embert, hozzáhajolt és megcsókolta.

Ekkor rohantam oda. A férfit areul ütöttem s ellöktem, az végignyult a földön, az ő kezéből pedig kikaptam a kést és a mellébe döftem. Az a nyomorult orditozva elszaladt, ő pedig visszaesett ajultan a helyére. De inkább az ijedtségtől, mint a fájdalomtól ajult el, mert a seb olyan jelentéktelennek látszott. Mikor magához jött, még mosolyogva mondta:

— Milyen ostoba is vagy!

Az orvos azt állította, hogy egy-két nap múlva már játszhat is és még aznap este fellépett a vérmergezés s másnapra meghalt. Az utolsó szava ez volt:

— Esküszöm, hogy nem esaltalak meg senkivel!

— És én nem hiszem neki most sem!

— ordított fel vadul a rab.

Majd zokogni kezdett és kétségbeesetten nyögdecselt.

— S ha mégis igaz lenne?

— Magára nézve az már teljesen mind-egy — veté oda a bíró.

Vecsey Imre terjesztette elő a beadványt és javasolta, hogy a tanács a tárgyalások megkezdésére küldjön ki bizottságot.

Acél Géza főmérnök föltétlenül szükségesnek találja, hogy a helyi-vasut közlekedése megjavíttassék. Nem lehet tagadni, a helyi-vasutnál meg van erre nézve a szándék, azonban ő csak egyetlen módot talál a közlekedés megjavítására: ha a helyi vasutat villamossá alakítják át.

Epen ezért ajánlja, ne zárkozzék el a tanács a kérelem teljesítése előtt, küldje ki megbízottait, kik e tárgyban, valamint a teherforgalom kiterelése ügyében tárgyaljanak a helyi-vasut kiküldöttjeivel és mielőbb oldják meg a kérdést.

Javasolja, hogy a bizottságba **Vecsey Imre** főjegyző elnöklésével küldjék ki dr. **Magoss György** főügyészt, **Körner Adolf** tanácsnokot, **Acél Géza** főmérnököt és **Debreczeni Jenő** gázgyári igazgatót.

A tanács a főmérnök előterjesztését egyhangulag elfogadta.

Most tehát megindulnak a tárgyalások és óhajtható lenne, ha a megegyezés sikerülne és megvalósulna mielőbb, hogy Debrecen utcáin villamos vonatok közlekedjenek. Hogy ez sikerülni fog, bizonyítéka az is, hogy a városnál éppen most a legkomolyabban foglalkoznak azzal a tervvel, hogy villamos világitást is létesítsenek Debrecenben.

Ki szolgáltatja az áramot, helyesebben, ki építi fel a villamos telepet, az a város és a helyi vasut kiküldöttjei között végbemenő tárgyalások egyik legfőbb pontját fogja képezni és ha erre nézve létrejöhet a békés megegyezés, az esetben rövidesen Debrecenben is lesz villamos világitás, villamos vasut és végképen megszűnnek a folyton panaszolt helyi vasuti közlekedési mizériák.

Egyház és iskola.

November 10. A protestáns híveknek igen nevezetes napjuk volt tegnap, november 10-ike. 1483. nov. 10-én született **Luther Márton**, a világtörténelem e hatalmas alakja. Ugyancsak tegnap kezdődött meg Budapesten nagy ünnepséggel a III-ik egyetemes protestáns zsinat, mely az egyháztörténelemben sokkal nevezetesebb helyet fog elfoglalni, mint az előbbi kettő. Az 1889-iki Debrecenben — és az 1891-iki Budapesten tartott egyetemes protestáns zsinatok csak az egyház alkotmányának a rendezésével foglalkoztak, míg ez a III-ik, az alkotmány rendezésén kivül a liturgiával, az istenisztelet rendezésével is fog foglalkozni. Egyébiránt a protestáns hívek nagy várakozással néznek a zsinat végzéseire elé.

Egyetemes lelkeszi értekezlet. Az egyetemes közgyűléssel kapcsolatban a magyarhoni ág. hitv. ev. lelkészek tegnap délután **Veres József** országgyűlési képviselő elnökle mellett tartották egyetemes lelkeszi értekezletüket. **Bándi Endre** lévai lelkész értekezleti jegyző ismertette az egyházmegyei és egyházkerületi lelkeszi értekezletek munkálkodásáról szóló jelentést. Ugyancsak **Bándi Endre** szabadalóadást tartott az állam és egyház közti viszonyról az iskolaügyre vonatkozólag. Fejtegetéseit közhelyességgel fogadták. Ezután megállapították a jövő évi értekezleten tárgyalandó témákat és ezzel az értekezlet véget ért.

Erzsébet emlékünnap. A debreceni polgári fiúiskola növendékei is lerójják kegyeletüket Erzsébet királynő emlékének. Az intézet növendékei e hó 19-én, emlékünnapot rendeznek, melyre már nagyban folytak az előkészületek.

Elfogott betörők.

Kitünő fogást csinált tegnap reggel a debreceni rendőrség. Két vakmerő betörőt fogott el a vasúti állomáson, akik végig csavarogták az egész környéket, mindenütt egy esomó betörést követve el. Török Imre 28 éves hajdu-hadházi születésű rozott multu és Mátyás Vilmos facér pincérek szövetkeztek egymással és nyakra-főre követték el a legagyafurtabb módon betöréseket. — Ez év szeptember havában Nagyváradon került össze a két jómadár s rögtön meg is kezdtek a betöréseknek egész sorozatát. Nagyváradon a „Kis pipa” vendéglő Fodor nevű főpincérének fiókját törték fel legelőbb s onnan 160 korona készpénzt vittek el. Ott aztán rövid időre elváltak. Török Székelyhidra ment, de már egy hét mulva itt Debrecenben ismét összekerültek és elkezdtek „dolgozni”. Betörték Klein József „Ipar” kávéházába, honnan ezüst és aranyeműt loptak. — Innen még aznap Nyiregyházára utaztak, ahol Roth kávésnál követték el betörést. Török ugyanis ott alkalmaztatta magát, csak azért, hogy kiismerje magát.

Tudta, hogy gazdájának sok arany pénze van, amit egy dobozban tart elzárva. A legelső alkalmas pillanatot kilesve, feltörte a kávé szekrényét és ellopta a dobozt melyben akkor véletlenül csak négy darab 20 filléres volt. Majd visszatértek Debrecenbe és két éjszaka egymásután a Csapó utcán levő Török-féle vendéglőbe és az István gőzmalom raktárába törték be. Mikor ezáltal pénzhez jutottak, visszamentek Székelyhidra, ahol a nagyvendéglőstől 24 koronát loptak el, innen Máramaroszigetre utaztak, ahol az Otthon kávéházba akartak betörni, de nem sikerült nekik, mert észrevették őket és elmenekültek. Egy Fülöp nevű borbélyt mégis meglóptak és e hó 7-én ismét Debrecenbe tértek vissza.

Az volt ugyanis a szándékuk, hogy Hajdu-Böszörményben egy gazdag borkezeskedőhöz fognak betörni. Azonban a kiszemelt áldozatról tudták, hogy pénzét Wertheim szekrényben őrzi, melynek feltöréséhez szükséges szerszámaik nem voltak. Se szerszámuk nem volt, se pénzük, melyen egy acél furót beszerezhettek volna.

Ekkor fordultak E. B. nevű lakatos segédhez aki aztán vesztüket okozta. Rábészelték E-t, hogy utazzók fel Budapestre és ott kerítse meg a kassza furáshoz szükséges szerszámokat. A lakatos legényt látszólag belement a dologba, de titkon értesítette Botos detektivet a két jómadár szándékáról. Botos ettől kezdve figyelemmel kísérte őket. Hogy a szerszámok beszerzéséhez szükséges pénzt előteremtsék a nagytemplom melletti dohány tőzsdébe akartak tegnap előtt betörni. A házbéliek azonban észrevették, amint ott ólálkodtak és elkergették őket. Végül kétségbeesésükben Tar Mihály nevű ügynökhöz folyamodtak, aki hajlandónak mutatkozott 40 koronát befektetni a böszörményi „üzlet”-be. Tegnap délre volt kitűzve a találkozó Tarral és a lakatossal a vasúti állomáson. Megállapodás szerint Tar átadja a 40 koronát, mely összeggel a lakatos Budapestre utazik és megvásárolja a szerszámot.

Erre azonban már nem került a sor, mert a jó előre értesített Botos detektív és Bardóc rendőrbiztos lefűlelték a két gazembert és a központra kísérték őket. Török utközben egy nagy feszítő vastól akart meg szabadulni, de a rendőrbiztos észrevette és bűnjelként az írotokhoz esatolta.

A rendőrségen Mile Pál tb. rendőr fogalmazó azonnal megkezdte kihallgatásukat, mely késő estig tartott. Mátyás teljes beismerésben van, míg Török a megrögzött gonosztevők egyetlen fegyveréhez a tagadás-hoz folyamodott. A rendőrség a legszélesebb alapon folytatja a nyomozást, mert alaposan felteheti, hogy ezeken kívül még egyéb bűnök is nyomják a két veszedelmes betörő jelkiörsmeretét.

Napi hírek.

— **Kihallgatás a királynál.** A király ma délelőtt 10 órakor a budai királyi várban általános kihallgatást adott, amelyen megjelentek: Zichy József gróf Zichy Gyula gróf és Kantz Gyula dr. titkos tanácsosok, Svindermann Balázs püspök, Solymossy Ödön báró, Rony Béla, Pfeiffer Kálmán és Balla Gyula miniszteri tanácsosok, Lippich Elek, Joannovich Pál, Váray Szabó Sándor dr. és Szokolovics József osztálytanácsosok, Eröss Gyula, Kiss János és Genersich Antal udvari tanácsos, egyetemi tanárok, Kepes Gyula vezértörzsorvos, Koncz Frigyes, Brabec Gyula, Froreich Szabó Ernő, Günzel Antal, Hazay Samu, Schmörch Gyula és Siebenlist Béla ezredesek, Borry József főhadbiztos, Janiczek és Vladimir és Schiets Károly alezredesek, Závkovics Lajos és Marossy Károly alezredes, hadbírók, Szokolay Béla dr. törvényszéki elnök, Bundala Mihály kanonok, Hollening Károly esperes, Bogáthy József földbirtokos, Szemző Aglája alapítványi hölgy. Ma délután 6 órakor udvari ebéd lesz.

— **Fejérváry báró esküje.** Tegnap délelőtt, az általános kihallgatások előtt tette le Fejérváry Géza báró a magyar darabant-testőrség kapitánya Ő felsége kezébe az esküt, mely ünnepélyes aktusnál Lichtenstein herceg első főudvarmester a miniszterelnök képviselőjében Khuen-Héderváry Károly gróf Ő felsége személye körüli miniszter, Apponyi Lajos gróf magyarországi udvarnagy és Goluchowski gróf közös külügyminiszter szerepeltek. Az eskümintát Gagern báró nagykövetségi tanácsos olvasta.

— **A király ajándéka a budapesti állatkertnek.** Tettünk már említést arról a 31 állatról, melyet Ő felsége a schönbruni állatkert állományából a budapesti állatkertnek ajándékozott. Ma küldte le a belügyminiszter a fővárosnak erről az értesítést, mely egyszermind azon állatok felsorolását is tartalmazza, melyekkel állatkertünk Ő felsége bőkezűsége folytán gazdagodni fog. Ezek a következők: 3 csikos hiéna, 2 teve, 1 szarvas, 1 Silea-szarvas, 1 antilop, 2 bivalyantilop, 2 afrikai törpe kecske, 8 mezei juh, 2 bölény, 3 törpe zebra, 1 bosnyák zerge, 1 indiai bölény, 1 szundaszigeti bölény és 3 örös disznó.

— **Berzeviczy a százados Csokonai-ünnepen.** Berzeviczy Albert vallás- és közoktatásügyi miniszter és a Kisfaludy-társaság alelnöke szintén nagy érdeklődést tanúsít. Csokonai halálának százados évfordulóján tartandó emlék-ünnep iránt. Bizonyítja ezt a Csokonai-kör elnökéhez, Géresi Kálmánhoz küldött következő levele: A debreceni Csokonai-kör nevében hozzám intézett és a jövő év január 28-án Debrecenben rendezendő Csokonai emlékűnnepre szóló meghívásért köszönetet mondva, tisztelettel értesitem Nagyságodat, hogy amennyiben akadályozva nem leszek, a Csokonai-emlékűnnepre szívesen el fogok menni. — Budapest, 1904. évi november hó 7-én. — Berzeviczy Albert.

Szávay Gyula a Petőfi-társaságnak. A Petőfi-társaság vasárnap, nov. 13-án az akadémia termében felolvasó matiné-t tart melyen Szávay Gyula olvas fel lírai verseiből.

— **Kamarai titkárok a miniszteriumban.** A kereskedelmi miniszter e hó 16-ára a miniszterium tanácstermébe értekezletre hívta össze a keresk. és iparkamarák titkárait. Az értekezlet fő tárgyai a kamarák és a hatóságok közötti szorosabb kapcsolat, továbbá a rendszeresítendő ipari segéd- és tanonekiállítások kérdésének megbeszélése lesz. A gyűlés miatt a kamara a f. hó 17-ikére tervbe vett rendes közgyűlését egy héttel későbbre halasztotta.

— **Csokonai szülőházának megvétele.** Tegnap részletesen megemlékeztünk arról a beadványról, melyet a Csokonai-kör intézett a tanácshoz és amelyben Csokonai Hatvan-u. szülőházának megvételét javasolja. A tanács ma foglalkozott a beadvánnyal és véleményezés végett kiadta a jogügyi bizottságnak.

Berzeviczy miniszter rendelete. A félhivatalos Bud. Tud. írja: Berzeviczy Albert vallás- és közoktatásügyi miniszter rendeletet intézett a tanfelügyelőkhöz, amelyben figyelmeztette őket, hogy az állami és államilag segélyezett községi iskolák pénztárainak, illetőleg a beiratási díjaknak a terhére politikai és „politikai tanügyi” lapok nem rendelhetők meg, mert a szóbanforgó jövedelmek első sorban az ifjusági könyvtárak létesítésére és másodsorban a tanítói szakműveltség előmozdítására szolgáló könyvek és kizárólag ilyen irányú folyóiratok beszerzésére fordíthatók, tehát nem engedhető meg, hogy ezen különben is csekély jövedelmi forrás más irányban és önkényesen vétessék igénybe. Meg vagyunk győződve, hogy ezen rendelet tartalma ellen elfogulatlanul senki kifogást nem emelhet, de legkevesebb érdemi meg a miniszter — aki ezzel a rendelettel kizárólag a tanítók szakképzettségének kívánt szolgálatot tenni, — azt a szemrehányást, amelyet egy ellenzéki lap tesz neki, mintha ő e rendelettel orvtámadást intézett volna a sajtószabadság ellen. A miniszternek még csak a részrehajlás sem vethető szemére mert rendelete nem ellenzéki lapoknak, hanem általában mindenféle politikai lapnak az iskola költségére való megrendelését tiltja el. A tanítóknak azonban természetesen szabadságokban áll, hogy saját költségükön olyan lapot rendeljenek meg, a milyent akarnak és a miniszter rendeletében egy betű sincsen, a mely őket ebbeli elhatározásukban befolyásolni akarná.

— **Egy alapítványi hely betöltése.** A gazdasági tanintézetben a város egyik alapítványi helyét Mayer Béla nyerte el. Mayer Béla azonban időközben eltávozott az intézetből és a tanács megüresült alapítványi helyet Pusztay Lajossal töltötte be.

— **Felebbezés a bábaképző építése ellen.** A bábaképző intézet építési munkálatait a tanács Ungár Mór miskolci építési vállalkozóra bízta, ki mult héten már hozzá is fogott az építéshez. A debreceni iparosok körében meglepetést keltett, hogy idegen vállalkozó kapta meg a munkát és ennek visszahangja az a felebbezés, melyet Hajdu Gyula biz. tag intézett a tanácshoz, illetőleg a közgyűléshez. A felebbezés szerint a debreceni iparosok sérelmet találnak abban, hogy csekély pár ezer korona különbözetért idegen vállalkozónak adták ki a munkálatait. Végül arra kéri a közgyűlést, változtassa meg a tanács határozatát és a munkálatakat debreceni vállalkozóknak adja ki.

— **Az egyházi adók behajtása.** A debreceni ev. ref. egyház presbiteriuma megkereste a várost, hogy vegye kezelésé alá az egyházi adót, eszközölje annak behajtását, kezelését és elkönyvelését a jövő évi jan.

1-től kezdve. A kezelésért az egyház hajlandó a hátralékok és az ez évi adó 10 százalékát átengedni. A tanács Vecsey Imre elnöklésével ma tartott ülésén tárgyalta a presbiterium kérelmét és azt határozta, hogy hajlandó az ev. ref. egyház adókezelését átvenni az esetben, ha az egyház maga iratja össze az adózó egyéneket és ha évenként a városnak a kezelésért 3000 koronát fizet.

Halottnak hitt ember. Furesa kis eset történt a napokban a debreceni közpórházban, Kicsiben mult, hogy egy élő ember neve alatt el nem temettek egy ott meghalt borbélylegényt. Az eset előzményei a következők: Simon József és Nagy Pál Péter borbélylegények együtt voltak alkalmazva Szabó Gyula hajlu-bőszörményi borbélynál. A mult hetekben Nagy Pál Péter betegeskedni kezdett és állapota oly rosszra fordult, hogy okvetlen kórházi ápolást igényelt. Minthogy Nagy nem volt a betegségyelőző pénztár tagja, arra kérte kollegáját, hogy adja neki kölcsön a könyvét, melynek alapján a debreceni kórházba felvételt magát. Így is történt. Nagy eljött Debrecenbe egy esomó okmánnyal felszerelve, gyanutlanul fel is vették a kórházba Simon István név alatt, ahol a mult héten meghalt. A kórház gondnoksága a halálesetről Szabó Gyula bőszörményi borbélyt értesítette, aki rögtön bejött Debrecenbe Simon Istvánnal és bevallották a dolgot. Az anyakönyvi hivatalnál persze Simon István volt bevezetve, Nagy helyett. Ott aztán sok herce-hurcával sikerült a dolgot kijavítani, s így az ál Simon István, mármint Nagy Pál Pétert temettette el a kórház. Hátra van még természetesen az ügy büntetendő része, mert a mint értesültünk a kerületi betegségyelőző-pénztár bünygi feljelentést tett Simon István ellen csalásért, Szabó Gyula ellen pedig azért, mert Nagy Pál Pétert nem vétette fel a pénztár tagjai közé.

Katonai körökből. Dr. Fekete Rezső debreceni 3-ik gyalog ezredbeli tartalékos hadnagy a honvédség kötelékéből elbocsátott.

A vendéglős és ipartársulat ülése. A debreceni vendéglősök, kávéosok, koremsárosok stb. ipartársulata e hó 11-én pénteken d. u. fél 4 órakor Hauer Bertalan elnöklete alatt az „Angol királynő” vendéglő külön termében ülést tart. A rendes folyó nyekben kívül intézkedni fog az Ipartársulat a zárórak ügyében és az orfeumi szezon határidejének korlátozása tárgyában is.

A hadi kölcsönök. Mióta az orosz-japán háboru kiütött, azóta alig mulik el hét, hogy egyik vagy másik tőzsdén a háboru viselő felek pénzügyi műveleteiről újabb híreket ne terjesztenének. Így az új japáni 12 millió fontos 6 százalékos kölcsönre vonatkozólag most Londonból azt táviratozzák hogy e kölcsön kibocsátása ma és holnap fog megtörténni 90-50 százalékos árfolyam mellett, és pedig fele részben Londonban és fele részben a new-yorki piacon. Az új orosz hadikölcsönre vonatkozó híreszteléseket ellenben legujabban jó értesült helyről megcáfolják. Ezt a cáfolatot egyuttal felhasználják arra, hogy az orosz pénzügyekről kimutatást is tegyenek közzé. A tavalyi évre állami költségvetésben 20325 millió rubel bevételnél csak 166 millió rubel felesleg volt előirányozva, holott a háboru költségei augusztus elejéig 257 millió rubelt nyeltek el. A háboru költségei hónapban nyeltek el. 50 millió rubelt tesznek ki, s minthogy a háboru kezdetén az államkincstár 312 millió pénztárkészlet felett rendelkezett, a Párisban felvett 300 millió kölcsönt mindezideig nem vette igénybe. Így tehát egy újabb kölcsön felvétele egyelőre ki van zárva.

Megharapta a veszett kutya. Kalmár Istvánné Homokkerti lakost tegnap délután egy kóbor veszett kutya megharapta. Azonnal felszállították a budapesti Pasteur-intézetbe.

Titokzatos eset cimen lapunk e hó 5-iki számában megjelent hirre vonat-

kozólag a gazdasági tanintézet ifjusága elnökének Györy Kálmánnak felkérésére megjegyezzük, hogy a hirben jelzett négy gazdasz, nem tartozott a debreceni gazdasági tanintézet hallgatói közé.

— Temesvár kérelme. Temesvár város tanácsa most akarja szervezni a közmívelődési tanácsosi állást, miért is átiratban arra kérte tegnap a városi tanácsot, hogy adjon erre vonatkozólag utbaigazítást, mert ez állást debreceni mintára akarja szervezni. Oláh Károly közmívelődési tanácsnok a legnagyobb készséggel bocsájtott minden idevágó dolgot Temesvár városának rendelkezésére.

— Hóviharok. A Kárpátokban néhány nap óta erős hóviharok dühöngnek. Sok helyütt a hó két méternyi magosságban borítja a földet. Néhol a nagy hófúvás miatt megakadt a közlekedés. Boszniából is hóviharokról érkezik hir. Egyes községek teljesen el vannak zárva a világtól Szerbiában is beállott már a tél. A hőmérő 12 fog hideget mutat.

— Adomány a városi muzeumnak. Lőfkovics Arthur ékszerész tegnap egy antik arany ékszer adományozott a városi muzeumnak, mely az ős magyarok idejéből való.

x LETZTER JOZSEF fényképészet festészeti és fényképnagyítási műterme Piaci utca 44. dr. Ujfalussy-ház. Allandó fénykékiállítás a műterem kapubejáratánál levő kirakatban

x Gyakorlott varróleányok azonnal felvétetnek Zádor Lajos női ruha készitési műtermében.

x Passepartouk méretek szerint, mélyített kivágott vagy díszes minőségben Antalffy-nál készülnek. (Város-házzal szemben.)

A halott erdő meséje.

Mezőtelegről telefonon jelentik, hogy a bodonosi szénbányában Satlavek József 17 éves fiut az akna mélyén halva találták. A fiu fantasztikus rajongásának az áldozata. Éjszakánként utat akart vágni a tündérek barlangjába; mert fanatikusan hitte, hogy a bánya villódzó lángjaiban tulvilági lények járnak.

Valamikor a bodonosi szirtek között tobzódott az élet. Csodás őserdők szökkenetek a buja vajudó, ifju földből. Pálmák, Sigiliariák borultak össze hatalmas ives esarnokokká. Az ős teremtő dus fantasztikus csudákat épített, a gyermekföld önmagával játszott. Haszontalan pazar játékaikat üzte az ifju forrongó tűz.

Aztán megunta a föld a hatalmas csodás rengeteget millió ragyogó színével s gyermekes szeszélylyel összetörte, eltemette. Hatalmas, erős ifju testével durván maga alá gyürte az egész csudás magas világot ives, karsu fáival, millió színével, virágával, lüktető nagy életével együtt. A hatalmas élő erők elszunyadtak a föld alá temetve. A ragyogó szines rengetegből fekete szén lett. S most ott szunnyad a fekete szénben az életben lüktető tűz . . . ott alszik a tűz . . . a rettenetes, félelmes erő, a megigéző rém minden mozgások rejtelmes mozgatója — alszik a fekete tönkökben. S az ember utat váj az eltemetett alvó világba, az ősidők hatalmas erejét, a tüzet rabolja az elmult, az eltemetett rengetegből. A mesék gyönyörű világát kazanba tömi s gépeket hajt a millió színű gyönyörű rengetegből . . . Önző, számító, okos emberek megbecsülik azt a fekete halott világot, de a kik vájják a fekete tönköket, nem érzik az elmult világ varázsát . . . Ki érti, hogy ott egy hatalmas óriás világ, egy nagy tobzódó élet van eltemetve? . . .

A kézubbonyos robotosok közé csak elvétve téved egy-egy álmodó bohó lélek, egy-egy Satlavek József, a kinek a naiv

lelkébe belopózkodik a multak varázsa, a rengeteg igézete s a komor fekete íveket vájva, tudatlan lelkükbe félelmes sejtés lopódzik . . . Almodni kezdenek csodás világról rengetegről . . . tündérekről . . .

Az alvó tűz, a szén igézete ez. Kékes lángok gyulnak éjszakánként. Rontó lidérek ülnek ki a fekete tönkökre s az álmodó fiatal léleknek mesélni kezdenek csodás elmult világokról. Az alvó tűz lázas álmában beszél talán? . . . S a fiu hallgatja . . . A bányász-gyermekek lejár éjszakánként hallgatni a szénné vált rengeteg meséit s lelkét megéjtik a sejtések . . . megy . . . megy, furja, vágja a fekete erdőt . . . keresi a sejtett, az elmult világot, a titokzatos, regélő tündéreket.

A bánya lelke álmodik tovább s az alvó tűz, a fekete szén ontja a víziókat . . .

A rontó lidérek csalják az álmodozó poéta lelket . . . Hazug, varázsló víziókat mutogatnak a bánya mélyén s halálos, gyilkos párat lehelnek . . . Az alvó tűz lehellete méreg, gyilkos gázok töltik meg a fekete rengeteg ösvényeit.

Hazug lidérek forró lehellete elaltatja örökre a halott erdőben a szegény poéta fiut.

Satlavek József összeroskad. Az ő lelkének élő tüzeit is elaltatja az alvó tűz varázsa, s ma már örökre álmodik az elmult világról a szén fekete ravatalán. . . .

Te bohó poéta lelkü fiu, megölt az álmod . . . a sejtésed . . . Te neked álom volt az élet, a halál s az alvó tűzbe vissza lehelted a te kis lobogó tüzedet . . .

d. a.

TÁVIRATOK.

Japán-orosz háboru.

Csifu, november 10. Leirhatatlan heves és vad támadással folytatják a japánok az ostromot Port-Artur főerősségei ellen. Nyolcadikán még szó sem volt arról, hogy a japánok beszüntetik az ostromot. A legnagyobb harc a Liaungsan-erőd előtt fejlődött ki, ahol a japánok iszonyu veszteségeket szenvedtek emberanyagban. Az ostromlottak most is el vannak zárva a külvilágtól, de azért élelmiszereket sikerült nekik akvirálniok. Vízi járművek folyton szállítanak Port-Arturba — persze csempészet útján — minden néven nevezendő élelmiszert.

London, november 10. Noha a japánokat nagy veszteségek érték, mégis — mint Csifuból táviratozzák — folytatják az ostromot és nem juttatják lélegzethez az oroszokat. A Liaolisan-erődöt bombázzák folytonosan, mert ezt tartják Port-Artur voltaképpen kulcsának. De jelentős eseményeket eddig még nem értek el.

Lovics, november 10. Miklós cár csapatszemleutjában tegnap délben ideérkezett.

Pétervár, november 10. A második csendes-oceáni hajóhad parancsnoka a mult hó 28-án a vigói külső kikötében a következő napiparancsot adta ki: Ma, október 28-án ő felsége a cár a következő távirattal kegyeskedett kitüntetni bennünket. Gondolatban egész lelkemmel veletek vagyok és drága hajóhadamnál. Biztosítalak benneteket, hogy a föltreérés nemsokára meg fog szünni. Egész Oroszország bizalommal és szilárd reménységgel tekint rátok. Miklós. En erre a következőket telettem: A hajóhad szilárdan áll felséged trónja előtt. Ugy-e bár, bajtársak, megteesszük, amit a cár parancsol? Hurráh!

London, nov. 10. A Standard írja, Kuruki főhadiszállásáról: Az oroszok szakadatlanul ágyúzzák, különösen a japán bal szárnyat. A sikerek azonban csekélyek. Az általános helyzet változatlan.

Képviselők párba.

Budapest, november 10. Buzáth Ferenc országgyűlési képviselő tegnap este provokálta Szóts Pál szabadelvűpárti képviselőt a képviselőház tegnapi zárt ülésén tett közbeszólása miatt.

Buzáth ugyanis Polonyi beszéde alatt odaszólt a szabadelvűeknek:

— Szolganép! Mire Szóts Pál visszavágta:

— Akárki moneta ezt hitvány, alávaló ember!

A segédek még tegnap délután találkoztak az ügy elintézése végett és *kardpárbajban* állapotok meg. A párbaj késő este végbe is ment a Fodor-féle vívóteremben, melyen Buzáth *több helyen súlyosan megsebesült*. Szóts Pál sértetlen maradt. A felek kibékölték.

Rosszullett képviselő.

Budapest, nov. 11. A képviselőház mai ülésén a zajos jelenetek közepette Rétyi Mihály a técsői kerület szabadelvű párti képviselője az izgalomtól hirtelen rosszul lett és összeesett. Az öreg urat a hirtelen előhívott mentők vették ápolás alá.

Törvénykezés.

§ **Érdekes jogeset.** Dr. B. B. ügyvédjelölt a múlt hónapban egy becsületsértési perben sikerrel képviselte Szilágyi Károly ácsmester ellenfelét. Ezen azután Szilágyi úgy felbosszankodott, hogy a törvényszék folyosóján sértő kifejezéssel illette a hivatását gyakorló ügyvédjelöltet. Dr. B. feljelentette Szilágyit becsületsértésért, melyet tegnap tárgyalta a büntető járásbíró. Dr. Pataki Gábor ügyészi megbízott a tárgyalás folyamán az egyébként magánvádas ügyben a vád képviselőjét közérdekből átvette és szigorú büntetés kiszabását kérte. A bíróság Szilágyit 100 korona pénzbüntetésre ítélte, aki az ítéletet megfelelebbzte.

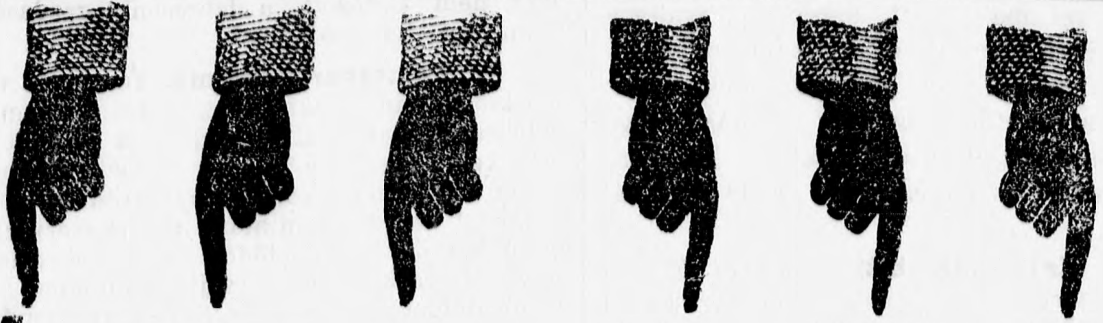
§ **Sikkasztással vádolt malom tulajdonosok.** Még 1902. év szeptember-havában történt, hogy Nagy József és Balog Mihály disznókereskedők 200—200 métermáza kukoricát vittek a Barcsay-féle gőzmalomba öröklétni. Mikor a kukorica dara alakjában visszakerült a disznó kereskedők-höz észrevették, hogy 25—25 métermázsával kevesebb, mint a mennyi kukoricát ők a malomba vittek. Sikkasztás miatt tettek ezért feljelentést ifj. Barcsay Miklós és Simon István malom tulajdonosok ellen, kiket tegnap vont felelőségre a törvényszék Oláh bíró elnöklete alatt. A vádlottak beismerték, hogy hogy kevesebb darát szállítottak, mint a mennyi a beszállított kukoricából kikerült, de ezért állításuk szerint nem lehetnek felelősök, mert a kukoricát az előbbi bérlő Guttman Dávid vette át, Ők mikor a malmot kezelésükbe vették, a leltárt és az árukat könyvek szerint vették át és nem győződtek meg arról, — hogy az átvett gabonaneműek tényleg meg vannak e. A törvényszék helyt adott a vádlottak védekezésének és felmentő ítéletet hozott.

Nagy raktár.

✂ Szőnyeg, ✂
✂ F ü g g ö n y, ✂
✂ Butorszövet, ✂
✂ Linoleum, ✂
✂ Bőrvászon, ✂
Ágy és Asztalterítő,
Flannel takaró,
✂ Pokróc, ✂
Paplan és Matracokból

DONOGÁN és SOMOSSY

Kunz József és Tsa utóda cégnél
Kistemplombazár.

Kiváló szerencse Töröknel!

Felülmulhatlanul

kedvez főrudánknak a szerencse. Rövid idő alatt 17 millió korona nyereménynél többet fizettünk nagyrebecsült vevőinknek, köztük

a legnagyobb nyereményeket

Ajánljuk ennél fogva, hogy a világ legesélydusabb osztálysorsjátékában vegyen részt. — A most következő magy. kir. szabadalm azott 15. osztálysorsjátékban újból

110.000 sorsjegyre 55.000 pénznyeremény

és összesen egy hatalmas összeget,

14 millió 459.000 koronát

sorsolnak ki rövid 5 hónap alatt.

A legnagyobb nyeremény a legszerencsésebb esetben

1.000.000 korona.

Továbbá 1 jutalom 600.000, 1 nyeremény 400.000,

1 à 200.000, 2 à 100.000, 1 à 90.000, 2 à

80.000, 1 à 70.000, 2 à 60.000, 1 à 50.000,

1 à 40.000, 5 à 30.000, 3 à 25.000, 8 à 20.000,

8 à 15.000, 36 à 10.000 korona és még sok egyéb;

összesen 55.000 nyeremény és jutalom 14.459.000

korona összegben.

Az I. osztályu sorsjegyek tervszerű árai:

$\frac{1}{8}$ eredeti sorsjegy frt. —.75 vagy kor. 1.50, $\frac{1}{4}$ eredeti sorsjegy frt. 1.50 vagy 3. kor —

$\frac{1}{2}$ " " " 3.— " " 6.— " " " 16.— " " 12.—

A sorsjegyeket utánvételvagy az összeg előzetes beküldése ellenében küldjük.

Hivatalos tervezet díjtalanul. Megrendeléseket eredeti sorsjegyekre kérünk

f. é v i n o v e m b e r h ó 6 - i g

bizalommal hozzánk beküldeni.

TÖRÖK A. és T^{SA}

BANKHÁZA BUDAPEST.

Hazánk legnagyobb osztálysorsjáték-üzlete.

Főrudánk osztálysorsjáték-üzletei:

Közponi: Teréz-körut 46/a. I. fiók: Váci-körut 4/a.

II. fiók: Múzeum-körut 11/a. III. fiók: Erzébet-körut 54/a.

Rendelőlevél levágandó. **TÖRÖK A. és TARSÁ** bankháza Budapest.

Kérek részemre I. oszt. m. kir. szab. osztálysorsjáték eredeti sorsjegyet a hivatalos tervezettel együtt küldeni.

Az összeget korona összegben

után vetelezni kérem
postautalvánnyal küldöm
mellé kelem bankjegyekben

(bélyegeken) A nem
tetsző
törölendő.

Pontos cím:

Magyar Királyi Államvasutak.
 Üzletvezetőség Aradon.
 25428—1904.

Pályázati hirdetmény.

(Pályafentartási faanyagok és hidfák szállítása iránt.)

A magyar királyi államvasutak aradi üzletvezetősége a vonali szükségletének fedezésére 1905. és esetleg a következő 1906. és 1907. években szükséges pályafentartási faanyagok és hidfák szállításának biztosítására ezenel nyilvános pályázatot hirdet.

Az 1905. évi szükséglet, mely a tényleges megrendelés alkalmával még felemelhető, vagy lejjebbithető, a következő:

I. Csoport.

- Hidfák faragott puhafából 12.0 m. „ „ hossz 290.0 m³
- „ „ 12.0 „ felül 150.0 „

II. Csoport.

- Jegylene fenyő deszka 195.0 „
- Lucfenyő „ 54.0 „
- Szélmentszelen jegylene fenyő „ 30.0 „
- Vágott lucfenyő fa 141.0 „
- Faragott puhafa 12.0 m. hossz 88.5 „
- Kerítés sűrítési léce puhafából 21100 drb.
- Vágott léce puhafából 90.0 m³
- Jegylene fenyő palló 256.0 „
- Szélmentszelen jegylene fenyő palló 10.0 „
- Vörös fenyő palló 27 „
- Puhafa rud 6.3 „
- Kerítési rud puhafából 50 m|n. átm. 1200 m³
- „ „ 80 „ 10200 „
- Puha szálfa „ 140 m³
- Puha szél deszka 1500 drb.
- Fedő zsinde 47 cm. husszu 250000 „

III. Csoport.

- Tölgyfa deszka 6.5 m³
- Faragott tölgyfa 7.0 m. hossz 2570 m³
- „ „ 7.0 hossz felül 22.5 „
- Kerítés sűrítési léce tölgyfából 3500 drb.
- Vágott tölgyfa léce 5.0 m³
- Kerítési oszlop tölgyfából 1750 drb.
- „ rud keményfából 50 m|n. átm. 5150 m.
- „ „ 80 „ 7500 „
- Tölgy szálfa 85.5 m³

Ezen fentirt mennyiségnél kevesebb megrendelés esetén szállító a magyar királyi államvasutak ellen semmi néven nevezendő igényt nem támaszthat. — A fenti anyagok pontos méretei a részletes méretjegyzékekben vannak felsorolva, mely méretjegyzékek ajánlati minta és pályázati feltételek az alulirt üzletvezetőségnél ingyen kaphatók, míg az általános és különleges szállítási feltételek csakis készpénz fizetés ellenében a magyar királyi államvasutak nyomtatványtarától (Budapest Andrassy ut 73|75. sz. alatt) 50, illetve 30 fillérvnyi áron szerezhetők meg. — A megrendelő fák szállítása minden év február havában megkezdendő és ugyanazon év május hó végéig fejezendő be.

Az ajánlatok fölötti határozat hozatal, illetve a szállítás oda itélése az ajánlat felbontásától számított 26 nap alatt várható, míg a letett óvadék ezen határ idő után 8 napon belül fog kiutaltatni.

Az ajánlatok a külön e célra szerkesztett ajánlati mintákon teendők. — A

szállítás magyar királyi államvasutaknál érvényben levő s anyagok szállítására vonatkozó 122291|96. sz. általános, valamint az épület és vágott fák szállítására vonatkozó 143839|901. számú különleges feltételek értelmében eszköz lendő, mely feltételek a pályázati határidőig alulirtott üzletvezetőség anyag és leltár beszerzési osztályánál, valamint a magyar királyi államvasutak igazgatóságánál és minden üzletvezetőségnél naponkint a hivatalos órák alatt megtekinthetők.

Az ivenkint 1 koronás magy. okmánybéllyel ellátott ajánlatok ezen alábbi külcimmal: „Ajánlat pályafentartási és hidfák szállítás iránt”

25428|904. sz. hoz. 1904. évi november hó 24-ikének déli 12 órájáig a magyar királyi államvasutak aradi üzletvezetőségének általános osztálya főnökéhez benyújtandók, vagy posta útján beküldendők. — Bányapénz gya. íát az ajánlott mennyiségek értékének megfelelő 5% készpénzben, vagy állami letétekre alkalmas értékpapirokban 1904. évi november hó 23-iki déli 12 órájáig az aradi üzletvezetőség gyűjtőpénztáránál leteendő esetleg posta útján oda beküldendő.

Aradon 1904. október havában.

Az üzletvezetőség.

Utánnyomás nem díjaztatik

Schicht-szappan

„szarvas” — vagy — „kulcs”

Jegyvel

legjobb, legkládósabb s ennél fogva legolcsóbb szappan. — Minden káros alkotórésztől mentes.

Mindenütt kapható!

!! Bevásárlásnál különösen arra ügyeljünk, hogy !!
 minden darab szappan a „Schicht” névvel és !!
 a fenti védjegyek egyikével legyen ellátva. !!

Fleischer és Társa

gépgyára és vasöntödéje

KASSÁN, Vám-utca 11-ik szám.

Ajánlja a t. gazdaközönségnek a legújabb tapasztalatok szemmel tartásával célszerűen s gondosan gyártott gépeit, nevezetesen: o o o o o o o

- Szeceksavágókat kéz és járgányhajtásra,
- Répvágókat s tengeri morzsolókat,
- Olajsajtókat s olajmagpörkölőket,
- Olajmag zuzókat,
- Örlő és daráló malmokat,
- Progress-tisztító-gépeket, lisztosztályozó hengereket,
- Teljes malom-berendezéseket.

Továbbá mindennemű szivattyukat, gőzgépeket és gőzkazánokat, szeszgyár-berendezéseket stb.

Gyártmányaink állandó készletét tartjuk gyárunkban.

Bizományi raktár pedig:

Sesztina Lajos urnál Debrecenben.

Gyártmányaink árjegyzékét kívánatra bérmentve küldjük.

MAGYAR REGÉNYIRÓK.

Megjelent az első sorozat. Tartalma:
Csiky Gergely: Az Atlasz család. Illusztrálta Neogrady Antal.
B. Kemény Zsigmond: A rajongók. Két köt. Illusztr. R. Hirsch Nelli.
Pálffy Albert: Esztiike kisasszony professzora. Illusztr. Márk Lajos.
Vadnai Károly: A kistündér. Illusztrálta Nagy Sándor.

A legértékesebb magyar regények

egyöntetű képes kiadása hatvan kötetben.

Szerkeszti:

MIKSZÁTH KÁLMÁN

a ki a nagy vállalat eszméjét kidolgozta és a kötetek elé megírja az írók jellemrajzát.

A nagy magyar elbeszélő méltatja a magyar elbeszélő irodalom jeleseit.

A bevezetések sorozata együtt a magyar regényirodalom kész története.

A gyűjtemény 34 író 54 munkáját — a magyar irodalom ötvennégy kiváló alkotását — öleli fel.

AZ IRÓK NÉVSORA.	Baksay Sándor	Dóci Lajos	Iványi Ödön	Nagy Ignác	Tolnai Lajos	AZ IRÓK NÉVSORA.
	Benickyné Bajza Lenke	B. Eötvös József	Jókai Mór	Pálffy Albert	Vadnai Károly	
	Beöthy László	Fáy András	B. Józsika Miklós	B. Podmanicky Frigyes	Vas Gereben	
	Beöthy Zsolt	Gaal József	Justh Zsigmond	Pulszky Ferenc	Verseggy Ferenc	
	Bródy Sándor	Gárdonyi Géza	B. Kemény Zsigmond	Rákosi Jenő	Werner Gyula	
	Csiky Gergely	Gyulai Pál	Kuthy Lajos	Rákosi Viktor	Wohl Stefanie	
	Degré Alajos	Hercegh Ferenc	Mikszáth Kálmán	Toldy István		

Minden kötet egy-egy kiváló magyar festőművész illusztrációival.

Mindössze ezer illusztráció külön diszes műmellékletek formájában.

Tiszta, szép metszésű, könnyen olvasható betűk. Finom, famentes papiros.

Diszkrét izlésű, diszes bekötési tábla.

MEGRENDELŐ-JEGY.

A cégtől
ezennel megrendelem a

„MAGYAR REGÉNYIRÓK“

című gyűjteményes vállalat hatvan kötetét, vászonkötésben 300 kor.-ért:

- a) négy koronás havi részletfizetés mellett,
b) félveként fizetendő 25 kor. utánvét mellett.

A nem kívánt módozat törlendő.

Tudomásul veszem, hogy a fenti műből 1904. szeptember hótól kezdve félveként egy-egy 5 kötetből álló sorozat jelenik meg. A részletek az első szállítástól kezdve minden hó 1-én a fenti cégnél fizetendők be mindaddig, míg a mű teljes vételára kiegyenlítő nincs. A részletek be nem tartása esetén a részletfizetési kedvezmény megszűnik és a teljes vételár esedékessé válik. Az első részlet utánveendő.

Szöbeli megállapodások érvénytelenek.

Lakhely és kelet:

Név és állás:

A „Magyar Regényírók“

minden művelt magyar uri család örökbecsű könyvtára. A hatvan kötet félveként öt kötetes sorozatokban jelenik meg. Az első öt kötet most hagyta el a sajtót.

A 60 kötet ára előkelő kötésben **300 kor.** Törleszthető havi **4 koronás** részletekben is. Megrendelhető a mellékelt rendelő-jegy felhasználásával bármely könyvkereskedés útján — Részletes prospektust kívánatra készséggel küld a kiadó intézet.

Franklin-Társulat

magyar irodalmi intézet és könyvnyomda